

Urosa de'vs trobar per ua edicion especiau En Ondas d'actualitat. En Ondas ua emission de Domenja Lekuona sus Internet dens lo blòc *Hadiu* <https://hadiu.eu> e tanben sus la vòsta ràdio en modulacion de frequéncia sus *Pirenèus radio*, *Radio Saint Affrique*, *Radio Verdon* e òc qu'ei luenh, mes sabem pas jamei... ; e puish suu web per *Hapshot radio* de l'ecolieu Jeanot e puish la web ràdio, *Radio Cap a Cap* e en DAB tanben sus Bordèu e conurbacion dab *Radio Nos cultures - Gure kulturak - Culturas nòstas*.

Encontrada a la caminada entau climat a Salias lo 9 de mai, **Caroline Dufau** que parla deu ressentit deu monde de l'arribèra, enter Saleis e Gave d'Auloron au moment quan lo grope LD Daniel, gravassèr, encalhava e gondrona los camins de tèrra de l'arribèra, en au passatge eslargir l'empresa.

Tòques pas au Gave ! mes en atèner, los sentiments, los ressentits que son emmesclats.

Caroline Dufau :

Que'ns sentim completament mespresats, completament. Dens los vilatges de l'arribèra : Lèren, Sent Pèr de Lèren, Sòrda, Carressa, Autarriba, Sendòs, tanben tot aqueth parçan de Salias, enter Salias e Pèirahorada. Qu'èm completament mespresats, pr'amor :

- ua enquesta publica qui ditz, lo projècte ne's pòt pas har,
- mantr'uas comunas qui essajan de har empach,
- ...la zòna qu'ei protegida, i a tot, tot qu'i va de cap a un refús totau e normau e sustot fèrme qué. Pr'amor que i a dejà avut experiéncias de gravèra sus aqueth... e que sabem qu'a cavat lo hons deu Gave e qu'a agravat enquèra los aigats. E donc aquò qu'ei ua catastròfa, qu'ei completament catastrofoc de deishar har quò, que seré ua catastròfa... Après tot qu'ei aviat hè, a de bonas, que s'an crompat las tèrras agricòlas, qu'an tot piquetat, que començan de tot botar en plaça tà que poscan passar los camions de 40 tonas aquí, enfin, qu'ei hastiau, qu'ei hastiau e que'ns sentim completament mespresats. Lo monde qui viven aqui que tribalhan aqui. Los quioicultors per exemple, un quizenats de familhas sus aquesta arribèra mes après mei a capvath tots los quioicultors qui an besonh d'aqueth Gave, que s'i son drin bastit sus las ribas e tot, qui an besonh d'aquera aiga. Que coneishem l'endret, qu'i avem passat tots los estius joens, qu'i avem tribalhat au ras... Que sabem que va estar completament hachat... que va estar destrusit. Mes vertat que lo monde son pas tostemp sensibles a d'aquò pr'amor visuaument ne pagèran pas...

DL : E puish n'i son pas ?

CD : ... n'i son pas vertat, donc qu'i son d'autas causas qui's pòden pagerar hèra concrètament per exemple l'accès a l'aiga potabla. La napa freatica qu'i a en devath qu'ei ua de las tres mei gròssas, ua hont de las mei gròssas deu departament deus Pirenèus Atlantics e qu'ei aqui a Autarriba, l'estacion de pompatge d'Autarriba, qu'ei d'aqui qui's pren per exemple l'aiga potabla qui va au país basco, de cap a totas las comunas a l'entorn de Bidaisha eca... Qu'ei francament ua ressorça, ua hont importanta tà ua grana partida de las comunas deu departament e pas sonque deu Bearn, e pas sonque Salias, Carressa eca... Aqui qu'èm sus un enjòc de santat publica màger deu departament. E donc adara nos, com ciutadans, com monde de l'arribèra, qu'èm ciutadans com los autes, n'èm pas professionaus, n'èm pas scientifics, que vivem aqui e ben que volem sensibilizar los autes ciutadans de's díser, de's questionar sus çò que bevem e quin e's va passar dab aquera gravèra. Dejà qu'an començat, dejà que i a avut experiéncias, quid d'aquesta pollucion e d'aqueths movement idrogeologics aqui qui'ns van hachar tot e sustot aquò que va aver reclams e ressons... ne podem pas pagerar. Mes justament que cau que ns'avisem d'aquò e que cau que'ns mobilizem justament tà empachar aquò.

Qu'èm en colèra mès que volem estructurar e bastir ua vertadèra presa de consciéncia collectiva. Çò qu'assajam de

bastir que va préner temps. De ns'encontrar los uns, los auts, d'anar véder los vesins e las vesias, eca... D'escríver amassas tèxtes qui van estar publicats, tractes, hargha aficas, hargar banderòlas, sensibilizar, visibilizar, tot açò, aquò qu'ei tanben ua experiéncia collectiva qui cau bastir. E aquò qu'ei un enjòc màger. E segurament que vam passar,... que passam per la colèra, per un haish d'emocions que los politics sovent n'aiman pas tròp aqui, que disen «Oh la la mes que son entrin de s'esmaliciar», mes *oui* que ns'esmaliciam, bien segur, mes que volem deféner, que volem deféner aquò, lo noste patrimòni, qu'ei lo ben comun de tots.

E nos sustot dab aquera informacion que volem responsas, que volem compréner **quin e's pòt qu'un trentenat d'ectaras de tèrras agricòlas, qui son normaument protegidas per organizacions e qui deven anar de cap a joens agricultors e agricultoras... Quin e's pòt qu'un industriau autant gròs com Daniel e crompe atau, e ben, aqueras tèrras. Que son las mei bonas deu parçan. Quin e's pòt ? Qu'ei çò qu'ei aquò ? I a un chepic aqui.** E nos ciutadans e ciutadanas que volem la responsa, que volem la lutz sus aquerò. E qu'èm en dret d'aver aquestas responsas e que las vam cercar. Donc qu'avem aperar la prefectura, qu'avem aqui espat tornar l'enquèsta publica, que pausam questions aus paisans, aus sindicats, a la SAFER e tot açò e qu'atendem las responsas.

DL : Donc l'enquèsta publica qu'i a avut un avis negatiu e qu'èra en 2015... bòm i a ua batalha juridica... mes que's tròba que Daniel qu'a començat. Qu'ei en trin de hicar los camins d'aplomb. Dab camions. Ben jo qu'èi vist ua fòto dab un camion negre... e qu'ei incredible...

CD : oè, oè, oè qu'aviat, tà d'eths lo projècte qu'ei aviat mentre que tot que deveré estar en penent pr'amor lo tribunau n'a pas balhat lo son acòrd briga. I a quate recors que son enqüèra en cors. Bòm non, normaument, normaument la justícia que deu enqüèra har lo son tribalh.

DL : Donc ne dèisha pas la justícia har lo son tribalh... que vòu har lo hèit complit... qu'ei ua grana violéncia qui ei hèita ací.

CD : ... Qu'ei ua violéncia enòrma, après qu'ei mauaisit a compréner aqui pr'amor aquò qu'ei lo resultat, au jorn de uei, qu'ei lo resultat d'un quarantenat d'annadas de maishanta gestion, de 'queth Gave aqui, deu noste Gave, de la nosta arribèra. Pr'amor deus enjòcs de l'agricultura, pr'amor de l'enjòc de l'amaïnajament deu territòri...

Créder que podem gerir los aigats, créder que podem mestresar complètament la natura. Mes que vam víver dab e qu'ei açò que volem deféner. Aqui qu'arribam a un punt on "recoltam" quaranta ans de maishanta gestion entau profit... ! L'arrogància deus umans fàcia a d'aqueth mitan naturau.

DL : Ua administracion qui ei totun au servici d'aquestas sòrtas d'actitud ?

CD : Segur. Aqui que'ns sentim mespresats pr'amor n'èm pas defenuts per las nostas municipalitats, n'èm pas defenuts per las nostas institucions. **Quin e's pòt que la prefectura e balhe lo son acòrd a d'aquò ?**

Francament que'ns sentim complètament mespresats e mespresadas e qu'avem besonh responsas, qu'avem besonh lutz e qu'avem besonh justícia sus aquerò. E qu'ac vam har enténer.

DL : Lo 15 de mai que's passa on ?

CD : Que's passa sus la plana, sus l'arribèra de Cassabè, lo rendetz-ve balhat per En Plaine Vue, lo collectiu e Arricoquet, lo navèth collectiu de l'aut part, e **que tribalham amassa En Plaine Vue e Arricoquet** e qu'aperam donc a d'aqueth rassemblament, a d'aquera amassada d'informacion, lo 15 de mai a 10h au Pont de Goat a Carressa e Cassabè. Que serà indicat, que i aurà panèus ta indicar lo camin.

DL : Que vòu mei arribar en bicicleta o a pè ?

CD : Segur, segur que cau arribar en bicicleta o a pè, atau que disem aus camions, que nos que'ns volem desplaçar autament e que volem tanben ua politica globau de desplaçament e de vita globau en fèit, de vita vitanta. Ua

politica engatjada qui prénia vertadèrament las soas responsabilitats e qui va de cap a la vita tot simplament.
DL : La consigna taus qui volerén participar a d'aquesta session d'informacion puish a que l'enjòc qu'ei d'estar informat, qu'ei d'estar vestit de roi.

CD : Qu'ei ua color causida atau tà muishar **que nse'n vam tot cap a un sol movement e a ua sola enveja.**
De díser non a d'aquestes projèctes. Sustot que volem estar informats e que volem pagerar las causas com cau e estar considerats.

DL : que deisham atau a Caroline Dufau, que s'exprimeish pr'amor que hè partida deu collectiu d'associacions, que son au plurau, e mei especiaument d'Arricoquet. I a tanben En Plaine Vue e tanben lo grop projècte Bon'O Bon'R | Bona aiga Bon Aire - qu'esperam deus guardar – tots ribarencs, monde chepicats tanben per l'estat de l'enviroament en Bearn com suu planeta, dens aquesta edicion especiau d'En Ondas que nse dan rendetz vos lo 15 de mai au Pont de Goat a Cassabè a 10h.

Tos los perlongament que son dens lo blòg Hadiu a la direccion <https://hadiu.eu>.

Que'vs disi a ua auta setmana e en atènder, siatz hardits !

Las musicas d'En Ondas

🍏 Sonaus de Denis Fournier e Percussions Profile Le Mystère de la Pyramide